บทที่ 1
บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สุรา เป็นเครื่องดื่มที่ได้รับความนิยมจากประชาชนไทยเป็นอย่างมาก โดยมีการบริโภคอย่างแพร่หลาย ทั้งสุราแช่และสุรากลั่น ในอดีต ผลิตภัณฑ์สุราชนิดต่างๆ ผลิตโดยโรงงานขนาดใหญ่ที่มีมาตรฐานการผลิตและมีการควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์สุราอย่างเข้มงวด จากมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 15 กันยายน 2541 ให้เปิดเสรีในการผลิตและจำหน่ายสุราขาวและสุราสีทุกชนิด ซึ่งปัจจุบันกระทรวงการคลังได้ออกประกาศกระทรวงคลัง เรื่องวิธีการบริหารงานสุรา พ.ศ. 2546 ฉบับที่ 4 เปิดโอกาสให้กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร และนิติบุคคลต่างๆ สามารถขออนุญาตจดทะเบียนผลิตสุราแช่ เช่น ไวน์ผลไม้ สาโท อุ กะแช่ น้ำตาลเมา และสุรากลั่นประเภทสุราขาวได้ ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้ รวมเรียกว่าสุราชุมชน ทำให้มีผู้ประกอบการหลายราย ให้ความสนใจที่จะผลิตสุราออกจำหน่าย โดยผู้ประสงค์จะผลิตสามารถขออนุญาตจากกรมสรรพสามิต โดยไม่จำกัดแหล่งการผลิตและจำหน่ายทั่วราชอาณาจักร แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด รวมทั้งต้องเสียภาษีสรรพสามิตด้วย หลักเกณฑ์ดังกล่าวสะท้อนแนวคิดของรัฐว่า การผลิตสุรา จะต้องได้มาตรฐาน มีคุณภาพ มีการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นแนวทางการผลิตในเชิงธุรกิจขนาดใหญ่ ไม่อนุญาตให้ชาวบ้านต้มสุราเพื่อบริโภคเอง

ประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศที่พลเมืองมีการบริโภคแอลกอฮอล์โดยเฉลี่ยต่อหัวสูงสุดประเทศหนึ่ง จากฐานข้อมูลการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขององค์การอนามัยโลก (WHO) ร่วมกับองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) พบว่า ปี 2543 คนไทยบริโภคต่อหัวเท่ากับ 13.59 ลิตร สูงเป็นอันดับ 5 ของโลก รองจาก โปรตุเกส สาธารณรัฐไอร์แลนด์ บาฮามาส์ และสาธารณะเชก ตามลำดับ ขณะที่ในปี พ.ศ. 2533 คนไทยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉลี่ยต่อหัวต่อปีเพียง 7.46 ลิตร

สำหรับภาคเหนือในปี 2544 มีประชากรที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่ากับ 3,582,700 คน คิดเป็นร้อยละ 41.2 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งผู้ดื่มทั้งหมดมากกว่าปี 2543 ถึงร้อยละ 5 สาเหตุการดื่มเพื่อการเข้าสังคมมากที่สุด ในส่วนของจังหวัดเชียงใหม่ในปีเดียวกันมีผู้บริโภคสุรา 183,924 คน ขณะเดียวกันในปี 2547 มีผู้บริโภคสุราเพิ่มขึ้นเป็น 217,075 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2547) สถิติการบริโภคสุราในอำเภอสันกำแพงจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งมีทั้งหมด 75 หมู่บ้าน คิดเป็น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ร้อยละ 80 ของประชากรทั้งหมด โดยในปี พ.ศ. 2547 มีจำนวนผู้บริโภคสุรา จำนวน 7,022 คน เป็นผู้ชาย 5,327 คน ผู้หญิง 1,695 คน ซึ่งมากกว่าปี 2546 ถึงร้อยละ 12 (สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่, 2547)

มาตรการต่างๆ ที่ออกมาเพื่อควบคุมและลดการบริโภคสุรา ถูกนำมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งแนวทางการจัดเก็บภาษีสุราของกรมสรรพสามิต ที่มีการเก็บภาษีสุราตามความแรงของดีกรีแอลกอฮอล์และพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 มีผลบังคับใช้ ส่งผลให้กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรต้องออกมาตรการจัดเก็บภาษีบำรุงองค์การจากผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและยาสูบ เพื่อนำส่งเป็นรายได้ขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ในอัตราร้อยละ 1.5 ของภาษีที่เก็บจากสุราและยาสูบ ไปใช้ในการบริหารจัดการสื่อสาธารณะ TPBS (Thai Public Broadcasting Service) เพื่อหวังจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยลดปริมาณการบริโภคสุราของสังคมไทย รวมถึง พ.ร.บ.จราจรทางบก ระบุโทษผู้ขับขี่รถในขณะเมาสุราโดยจากข้อมูลจากศูนย์เทคโนโลยีและสารสนเทศกลางสำนักงานตำรวจแห่งชาติในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม 2549 เทียบช่วงเดียวกันปี 2550 เฉพาะสถิติของคดีเมาแล้วขับพบว่า ปี 2549 มีทั้งสิ้น 2,224 คดี ปี 2550 มีทั้งสิ้น 2,079 คดี การบริโภคสุราของคนไทยจึงเป็นสาเหตุทั้งทางตรงและทางอ้อมของปัญหาสังคมหลายประการ กฎเกณฑ์ และมาตรการต่างๆ ที่ออกมาเพื่อควบคุมและลดการบริโภคสุรา ส่งผลต่อการเติบโตของธุรกิจสุรา โดยเฉพาะผู้ผลิตสุรากลั่นชุมชน ซึ่งเป็นผู้ผลิตรายเล็ก ยิ่งจะได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก จากพฤติกรรมผู้บริโภค ด้านการซื้อ การบริโภค ที่ถูกควบคุมจากมาตรการดังกล่าว

จากข้อมูลสถิติและการเปิดเสรีในการผลิตและจำหน่ายสุรา ทำให้มีผู้ประกอบธุรกิจสุรากลั่นเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงมีความสนใจที่จะศึกษา พฤติกรรมของผู้บริโภคต่อการซื้อสุรากลั่นชุมชนในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้ประกอบการสุรากลั่นชุมชนท่ามกลางการแข่งขันและการควบคุม ซึ่งจะต้องวางแผนการผลิต โดยใช้ข้อมูลพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นแนวทางในการวางแผน เพื่อการอยู่รอดของธุรกิจต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อการซื้อสุรากลั่นชุมชนในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมผู้บริโภคในการซื้อสุรากลั่นชุมชนในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

2. ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารกิจการธุรกิจสุรากลั่นชุมชนต่อไป

1.4 นิยามศัพท์

พฤติกรรมการซื้อ หมายถึง สถานที่ซื้อ ซื้อเมื่อใด ความถี่ในการซื้อ ปริมาณในการซื้อ ลักษณะการซื้อ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ

ผู้บริโภค หมายถึง ผู้บริโภคที่ซื้อสุรากลั่นชุมชนใน อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

สุรากลั่นชุมชน หมายถึง สุรากลั่นชนิดสุราขาวบรรจุขวดมีคุณสมบัติตามกำหนดในประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง วิธีการบริหารงานสุรา พ.ศ.2546 (ฉบับที่ 4) ข้อที่ 1-21 ดังนี้ มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรี แต่ไม่เกินสี่สิบดีกรี มีปริมาณเมทิลแอลกอฮอล์ ฟูเซลออย์ เฟอร์ฟิวรัส เอสเทอร์ แอลดีไฮด์ เอทิลคาร์บาเนต วัตถุเจือปนอาหารประเภทกรดเบนโซอิกและสารปนเปื้อนในสุราโดยเฉพาะสารหนูและตะกั่วไม่เกินมาตรฐานที่กระทรวงอุตสาหกรรมกำหนด

ตอง หมายถึง ภาชนะกระบอกตวง ทำด้วยโลหะ ใช้ในการวัดปริมาตรของสุราเพื่อจำหน่าย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved